

Essay: Fællesskabets betydning for unges (klima)aktivisme

Unge og aktivisme

I en tid præget af klimaforandringer og oplevelsen af manglende politisk (klima)handling danner unge verden over fællesskaber, hvor politisk engagement, følelser og handling går hånd i hånd med håbet om at skabe en (grøn) retfærdig fremtid. Med afsæt i et etnografisk feltarbejde hos Den Grønne Ungdomsbevægelse (DGUB) undersøger dette essay fællesskabets betydning som drivkraft i unges klimaaktivisme. Det viser, hvordan 'klimafølelser' som frygt, vrede og håb ikke blot er individuelle erfaringer, men socialt

forankrede og mobiliserende kræfter, der i DGUB omsættes til kollektiv handling. Fællesskabet bliver beskrevet som et "handlingsfællesskab", en "velsmurt maskine" og et "do-ocracy", hvilket peger på en dynamisk og social praksis, hvor engagement omsættes til indflydelse og handling. Samtidig fremstår fællesskabet som et omsorgsfuldt og handlekraftigt rum, der sammen udgør en central drivkraft i unges (klima)aktivisme.

En stigende bekymring for klimaforandringer og manglende politisk klimahandling har fået unge verden over til at gå sammen i fællesskaber og kæmpe for, at klimaet kommer øverst på den politiske dagsorden. Vi ser i dag en øget bevidsthed om konsekvenserne af klimaforandringer, og 2018 blev således startskuddet på en ny bølge af klimaaktivisme blandt unge: Greta Thunbergs skolestrejker for klimaet affødte massemobilisering i form af bevægelsen Fridays For Future, og en gruppe danske unge gik sammen og dannede Den Grønne Studenterbevægelse, der sidenhen ændrede navn til Den Grønne Ungdomsbevægelse (DGUB) – et klimaaktivistisk handlingsfællesskab for unge, der kæmper for en grøn retfærdig fremtid. Året efter, i 2019, blev folketingsvalget kaldt et klimavalg, og æren blev tilskrevet de unge stemmer (Kallestrup og Eller, 2019). Klimaet spiller altså i dag en helt central rolle i samfundsdebatten, i den politiske dagsorden og hos bevægelserne.

Gennem aktivisme udtrykker de unge blandt andet følelserne: frustration og vrede, men også et håb om forandring (Ness og Summers-Effler, 2018; Pickard o.a., 2020). Samfundsforsker Sarah Pickard (2022) argumenterer for, at unge i dag i stigende grad engagerer sig i det, hun kalder 'DIO-politik' (do-it-ourselves), det vil sige et politisk engagement, hvor unge gennem fællesskabsbaserede aktioner søger at forandre verden og selv tage ansvar for at løse problemer frem for at vente på initiativer fra staten.

 Gennem aktivisme udtrykker de unge blandt andet følelserne: frustration og vrede, men også et håb om forandring

IDA MARIE WARMING
Cand.pæd.ant., DPU,
Aarhus Universitet,
idamariewarming@gmail.com

Formålet med dette essay er at give et indblik i samtidens klimafokuserede ungdomsaktivisme, hvor fællesskab, handling og håb går hånd i hånd. Essayet tager afsæt i et etnografisk feltarbejde udført hos DGUB i efteråret 2024, hvor jeg bl.a. har deltaget i en aktivismetur til Norge, i deres 'red-grøn-treparts-kampagne' og siddet med til workshops, sociale arrangementer samt briefings om bl.a. en sultestrejke og meget mere. Det var et efterår, hvor der, med aktivisternes egne ord, var "en god energi" i bevægelsen.

Min nysgerrighed har centreret sig om fællesskabet og hvilken betydning dette har for unge aktivister i en verden, der på mange måder kan siges at være i opbrud, hvor tiden er knap, og hvor klimaforandringerne kun ser ud til at blive voldsommere. Jeg har været nysgerrig på, om der overhovedet ville være en bevægelse uden et fællesskab?

Velkommen til DGUB: om følelser, motivation, håb og handling

Klimaforandringerne sætter aftryk på menneskers hverdagsliv over hele verden. En erkendelse der særligt blandt unge, kan skabe frygt, vrede, magtesløshed og angst for fremtiden. Men samtidig udtrykker de et spirende håb. Et håb om forandring. Et håb om en grøn retfærdig fremtid. Klimafølelser bliver det ofte kaldt og litteraturen tydeliggør, hvordan sådanne følelser ikke blot er individuelle, men formes gennem sociale interaktioner og spiller en central rolle i skabelsen af et fællesskab og kollektiv identitet (Ness og Summers-Effler, 2018: 417). Også i DGUB understreges betydningen af et stærkt fællesskab, og de lægger vægt på, at de selv udgør "et nationalt og lokalt fællesskab, fordi det kræver stærke fællesskaber at bekæmpe klimakrisen" (DGUB, 2024).

Gennem samtaler med aktivisterne blev det hurtigt klart, at netop klimafølelser ofte var det, der i første omgang fungerede som drivkraft og motivation for at engagere sig i klimaaktivisme:

"Jeg tror, at klimakrisen har fyldt noget i mig, siden jeg nok var 12-13 år. Men jeg har bare tænkt, at der ikke var noget at gøre. Jeg havde fuldstændig afskrevet muligheden for at handle på det. (...) Jeg mødte så nogle af dem, der havde være med til at starte DGUB. Og så derefter begyndte jeg at kigge ind i nogle ting (...) og så lige pludselig var jeg inde i det. Det er meget et handlingsfællesskab for mig. Det er den der bekymring, der samler os, og at vi vil skabe noget bedre på en eller anden måde" (Carl, DGUB).

For Carl – der ligesom alle andre aktivister i dette essay er citeret med pseudonym – blev mødet med DGUB et vendepunkt og et håb midt i en klimakrise, som han i første omgang havde afskrevet muligheden for at handle på. Han udtrykker, hvordan bekymringerne og ønsket om at skabe noget bedre, er det, der samler DGUB, hvor fællesskabet og den kollektive identitet bliver en vigtig faktor for at vende sin klimafrygt til en drivkraft for klimahandling. Det samme gør sig gældende hos flere aktivister, bl.a. hos Emma:

”Altså jeg tror, det var mest på grund af klima, fordi jeg havde sådan det der behov for at prøve at gøre et eller andet. Men så efterhånden er det jo også blevet fællesskabet (...) hvor alle er enige om, at det her er et problem. Så er det bare en selvfølge, at det er vigtigt, og det kan man på en eller anden måde hvile meget i, syntes jeg. Og det er virkelig dejligt” (Emma, DGUB).

Emmas citat udtrykker, hvordan hendes deltagelse i DGUB i første omgang udsprang af et behov for at omsætte bekymringer og frygt til handling – og derefter viser fællesskabet sig som en vigtig faktor i hendes fortsatte engagement. I socialbevægelseslitteraturen beskrives frygt som en følelse, der ofte er associeret med at hæmme kollektiv handling, men lige netop i klimakampen viser det sig ofte modsat: Frygt ses her som om en drivkraft for handling og er positivt associeret med motivation (Jasper, 2011; Kleres o.a., 2017; Lorenzini o.a., 2024).

Både Carl og Emma fremhæver som nævnt betydningen af fællesskabet i DGUB som hhv. et handlingsfællesskab og en oplevet samhørighed, der bunder i delte følelser omkring klimakrisen. Dette fokus på fællesskab og samhørighed, ser Anna – en anden DGUB-aktivist – også som ”en del af en mobiliseringsstrategi. Det der med at være sådan: Er du også bekymret for klimaet og fremtiden. At man så kan finde et fællesskab, et sammenhold, som samles om den præmis.”

Kort sagt så finder mange af disse unge vej til klimaaktivisme på baggrund af frygt og bekymringer, mens fællesskabet bliver en afgørende faktor for deres motivation, håb og handling

DGUB har altså skabt et rum, hvor unge mennesker kan være fælles om nogle følelser, fælles om at handle og dermed give de aktive en følelse af rent faktisk at rykke på noget. Med Annas formulering er de i DGUB samlet ”om den præmis”, at der skal gøres noget ved klimakrisen. Eller med Emmas formulering: ”Det er en selvfølge, at det er vigtigt”. Netop denne fælles præmis og oplevelsen af at kunne handle i et fællesskab gør det meningsfuldt for aktivisterne at engagere sig. I tråd hermed beskriver socialbevægelsesforskeren Donatella della Porta (2006) netop, hvordan oplevelsen af mening ofte opstår gennem gensidige følelser og kollektiv identitet, mens Sarah Pickard (2020) fremhæver vigtigheden i at handle i fællesskab. Kort sagt så finder mange af disse unge vej til klimaaktivisme på baggrund af frygt og bekymringer, mens fællesskabet bliver en afgørende faktor for deres motivation, håb og handling. Som Clara kort og præcist formulerede det: ”Vi ved jo også bare, at folk kommer, fordi de er bekymrede for verdenssituationen, men at de bliver på grund af fællesskabet.”

I det følgende vil jeg se nærmere på, hvad der mere præcist ligger i dette ”fællesskab”.

En bevægelse og et fællesskab: et handlingsfællesskab – et do-ocracy

Når man kigger på andre sociale bevægelser, ofte venstreorienterede, som f.eks. Extinction Rebellion, Fridays For Future, The Alterglobalisation Movement og Occupy Wall Street, ses der en tendens til, at de eksperimenterer med alternative former for demokratisk organisering, ofte gennem en decentralisering af magten (Graeber, 2022; Maeckelbergh, 2009; Pickard o.a., 2020). Dette gør sig også gældende for DGUB, hvor flere aktivister bruger begreber som 'do-ocracy', 'flad struktur', og 'handlingsfællesskab' til at beskrive bevægelsen og samtidig distancere den fra andre politiske organisationer. Begrebet do-ocracy betegner en organisering, hvor aktivisterne på en og samme tid handler og tager del i et demokrati. Dette indbefatter en organisering, hvor aktivister har forskellige roller:

"(...) mange af de roller, der er, de er også netop kommet af, hvor meget tid man lægger. Jeg har hørt folk bruge ordet do-ocracy. Det er jo bare, hvem der lige har energi og tid til at sætte tingene i gang, og så gør vi det. Så det bliver ofte dem med meget tid, som ender med også at drive, hvor skal vi lige hen her, og sådan" (Kasper, DGUB).

Et do-ocracy kan altså tolkes som et udtryk for en bestemt social praksis, hvor læring, magt og deltagelse afhænger af den tid, der lægges i bevægelsen. På DGUB's Discord-tråd beskrives det således:

"Vi plejer at sige, at vi har et do-ocracy, hvor dem, der gør ting, bestemmer ting. Denne frihed bygger på en gensidig tillid til, at den ikke bliver misbrugt, og dette kræver en respekt for alle DGUB'ers holdninger, og at vi løbende lytter til andre aktives forbehold og tager dem seriøst" (Discord-tråd, 2025).

Ud fra disse citater udtrykkes det, at et do-ocracy fungerer godt, når det bygger på respekt og fælles grundlag, normer og værdier, som bl.a. er afspejlet i formålsprogrammet og den kollektive handlingsramme. Der er med andre ord en grundforståelse i DGUB om, at alle er lige og kan sikres en stemme gennem en flad demokratisk struktur, men samtidig følger beslutningerne også de aktivister, der lægger deres tid i bevægelsen, og tydeliggør, hvordan DGUB er dynamisk. Denne måde at organisere sig på skaber muligheder for at handle hurtigt og "komme ud over stepperne", som Emil beskriver det:

"Jeg plejer at sige til intromøderne, at det er et handlingsfællesskab. Jeg tror, at det i den situation er vigtigt at skabe en forskel til måske andre politiske organisationer, man kan være med i. Ikke for at sige, at DGUB er de eneste, der handler, men vi kommer ud over stepperne" (Emil, DGUB).

Begrebet handlingsfællesskab er altså ret sigende for DGUB og deres måde at tage sagen i egen hånd på. Det kan både være gennem direkte aktioner som demonstrationer, klimamarch og f.eks. DGUB's sultestrejke foran Grøn-Tre-

partsforhandlingerne i efteråret 2024. Altså aktioner der ofte er synlige i offentligheden, hvor aktivister griber til handling for at skabe forandring, fremfor at afvente de folkevalgte politikere (Krøijer, 2024). Men der foregår også handling, der er mere usynlig og omfatter et stort maskinrum bag, der gør, at aktivister ofte kalder DGUB for ”en velsmurt maskine”. Her kommer fællesskabet ind i billedet som et socialt og omsorgsfuldt rum, hvor aktivisterne finder tryghed og venskaber i hinanden. Et fællesskab, der danner grobund for håb og handling. Maria beskriver det på følgende måde:

”Der er så kort vej fra idé til handling. Folk er sindssygt kreative og vildt skarpe strategisk. Samtidig med at være megagode venner og vildt omsorgsfulde og empatiske. Meget strukturerede, og det er bare vildt, hvor mange kompetencer folk har. (...) DGUB er bare enormt velfungerende. Det er sjovt, og det er virkelig en velsmurt maskine. Og jeg tror også, det har noget at gøre med fællesskabet” (Maria, DGUB).

Flere studier af unge og aktivisme viser netop, hvordan det at udføre aktivisme med ligesindede unge, ofte er en opløftende og sjov oplevelse (Pickard o.a., 2020: 267). DGUB har altså skabt et rum, hvor kreativitet, strategi, omsorgsfuldhed og handling går hånd i hånd med udviklingen af et fællesskab, der for mange både gør det sjovt og meningsfuldt at være med – men som altså også gør, at hele bevægelsen kan fungere effektivt og opleves som en ”velsmurt maskine”.

Fællesskabets betydning for klimahandling

Kollektiv identitet skaber kollektiv handling, der skaber kollektivt håb. I klimakrisens alvor, hvor flere unge udtrykker utilfredshed med politikere og andre magthavere, viser DGUB, hvordan der gennem fællesskab, håb og handling er opbakning til forandring. De viser, hvordan en ung generation tager sagen i egen hånd og udfordrer det etablerede politiske system på nye måder. DGUB har formået at etablere en markant stemme i den offentlige debat, og som vi netop har set illustreret gennem udsagn fra unge aktivister i DGUB, tillægges fællesskabet en central værdi, hvorved aktivisme både bliver sjovt og meningsfuldt. Samtidig bliver fællesskabet også en forudsætning for effektiv og dynamisk handling, for at skabe forandring og udtrykker et håb om en anderledes verden, om en ”grøn retfærdig fremtid”.

Kollektiv identitet skaber kollektiv handling, der skaber kollektivt håb

Referencer

Della Porta, Donatella og Mario Diani (2006), “Collective Action and Identity”, i *Social Movements*. United Kingdom: John Wiley & Sons, Incorporated.

DGUB (2024, november), “Formålsprogram. Den Grønne Ungdomsbevægelse”.

Graeber, David (2022), *Direct action: an ethnography*, Edinburgh; AK Press.

- Jasper, James M (2011), "Emotions and Social Movements: Twenty Years of Theory and Research", *Annual Review of Sociology*, 37(1): 285–303.
- Kallestrup, Cecilie og Emil Eller (2019), *Forskerne har talt: Ja, det blev et klimavalg*, www.dr.dk/nyheder/politik/folketingsvalg/forskerne-har-talt-ja-det-blev-et-klimavalg.
- Kleres, Jochen og Åsa Wettergren (2017), "Fear, hope, anger, and guilt in climate activism", *Social Movement Studies*, 16(5): 507–19.
- Krøijer, Stine (2024), "Klimaaktivisme og præfigurativ forandring", i S.K. Hansen, S. Krøijer og L. Tønder, red., *Grøn samfundsteori: Tanker til en økologisk krisetid*, Hans Reitzels, pp. 347–66.
- Lorenzini, Jasmine og Jan Rosset (2024), "Emotions and climate strike participation among young and old demonstrators", *Social movement studies*, 23(1): 39–55.
- Maeckelbergh, Marianne (2009), *The will of the many: how the alterglobalisation movement is changing the face of democracy*, London: Pluto Press.
- Ness, Justin og Erika Summers-Effler (2018), "Emotions in Social Movements", i Sarah A. Soule o.a., red., *The Wiley Blackwell Companion to Social Movements*, Chichester, UK: John Wiley & Sons, Ltd. pp. 411–28.
- Pickard, Sarah, Benjamin Bowman og Dena Arya (2020), "'We Are Radical In Our Kindness': The Political Socialisation, Motivations, Demands and Protest Actions of Young Environmental Activists in Britain", *Youth and Globalization*, 2(2): 251–80.
- Pickard, Sarah (2022), "Young environmental activists and Do-It-Ourselves (DIO) politics: collective engagement, generational agency, efficacy, belonging and hope", *Journal of Youth Studies*, 25(6): 730–50.